

EDINOST

Glasilno slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«.

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gid., za polu leta 3 gid., za četrt leta 1 gid. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opraviščtvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opraviščtvu »via Zenta 5«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uradništvu »via Torrente« Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunlje po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Lahonom in njih zaveznikom.

Da stavimo naše Lahone in ustavoverce vse v eni in isti meh, to je naravno, saj je vse polno dokazov, da je vladala mej Italijani in ustavoverci vedno neka duševna in tudi realna zveza, saj se zdaj po polomu ustavovercev »Neue freie Presse« in »Triester Zeitung« polagata »L' Indipendente« radja jajca, katera potem vali ta lahonski list. »Die schönen Seelen haben sich gefunden«, ali s Heine-jem: »So oft sie sich gesehen, verstanden sie sich nicht, Als sie einst im D.... sich fanden, verstanden sie sich gut«. Razloček je samo ta, da so Lahoni bolj »nobels«, da le rabijo vsiljence za svoje namene, pa jih zaradi tega ne spoštujejo, ali radi imajo, temveč sovražijo jih še bolj, nego Slovane, kar smo uže večkrat dokazovali.

Omenili smo uže zadnjič, kako je »Triesterca« dala »L' Indipendente« povod (»l' imbeccata«), da je zadnji planil na Čehe. Te dni je pa zopet »Neue freie Presse« prinesla nek članek, v katerem se dela norca iz Nabergoja in pravi, da smo mi pisali, da se nam smilijo Čeho-Moravci zaradi krutosti, katere imajo trpeti. To »raco« je ujel »L' Indipendente« v »Neue freie Presse«, pa jo je postavil na mizo svojim vernim, napravljeno s polivko (»anitra con salsa«). »L' Indipendente« svetuje potem, ko pové, kaj piše »Neue freie Presse«, najprej Nabergoju, naj se uči delati neko vino proti neizvršljivi Sloveniji in »Edinosti«, naj rajši uči okoličane poljedeljstva, nego se briga za Čehe; ob enem nas dolži, da delamo neslogo mej Trstom in okolico. »Ma bravo, messer »Indipendente!« Ci dica un pò quando noi abblamo compianto le sventure del fratelli Czecho-Moravi? Ci dica inoltre se gli è noto, che il foglio »Edinost« porta in ogni suo numero degli articoli istruttivi, sopra l' agricoltura nella lingua dei territoriali, e se gli è noto come i Signori della società d' agricoltura, in parte comilitoni od almeno amici del messer »Indipendente«, cercavano la flossera dal parroco di Santa Croce? Può dirci cosa ha fatto questa società, che allo scopo riceve dei sussidi dal Governo, pel progresso agronomo nel Territorio? Se i Signori dell' »Indipendente«, questi grandi campioni della libertà sanno tutto quello che accade nel più piccolo villaggio degli Abruzzi, non sarebbero forse al caso di sapere direttamente cosa accade a Trieste, senza dover ricorrere ad una fonte sì torbida come lo è la »Neue freie Presse«? Se la »Neue freie Presse« scrive, che noi abblamo compianto i Czechi, mentre è vero appunto l' opposto, poiché noi abblamo raccomandata ai nostri nazionali la politica e la operosità degli Czechi quale esempio, cosa dobbiamo pensare noi d' un simile nemico? Che desso debba essere molto meschino, o per ignoranza, o per malignità. Sarebbe dunque meglio

Podlistek.

Trst in okolica.

(Zgodovinske črtice, spišuje M. Skalovič.)

(Dalje.)

Maksimiljanova vnuka, brata Karol I. španjski kralj (in kot poznejši cesar Karol V.), pa Ferdinand I. sta se konečno sporazumela zastran razdelitve podedovanih dežel l. 1523 tako, da Kranjsko, Koroško, Štirsko, Goriško, Gradišče, Kras, Istra, Metliško, Reka in Trst pripadejo Ferdinandu kot notranja avstrijska skupina z upravnim sedežem v Gradcu. Tržačani pa so bili uže koj po smrti Maksimiljanovej odpravili svoja poslanca Petra Giuliani in Antona Leo v Barcelono na španjsko h Karolu, da bi jim dovolil svobodno vožnjo po jadranskem morju v jutrove dežele (Levante), polahčanje in predprave trgovinske v Neapolu in v Siciliji, lastno orožnico, trdnjavo in vojno brodogevje. (Cavall o. c. p. III.). Karol V., v čegar kraljestvu solnce ni zahajalo, kajti je obsegalo novonajdene amerikanske in tudi neke azijske (vshodnoindijske) pokrajine, bil bi mogel veliko bolj povzdignoti trgovstvo v tržaškem mestu, nego njegov brat Ferdinand. Potrdil je Karol Tržačanom njih statute, pogajal se z Benečani za prosto brodarjenje, podelil predprave za trgovstvo z Neapolom in Sicilijo; isto je priznal i potrdil tudi Ferdinand l. 1522, potem ko je spomladi onega leta (1522) dozvolil, da smejo Tržačani v bližnjih gospodskih gozdih: postonjskem, devinskem, rihenberškem, završneškem za brodogevje potrebovana hrastova debela sekati. Meščani bi radi vse le za-se imeli, zato dolgo časa niso niti pri-

che messer »Indipendente« lasciarebbe la cura per gli Slavi a noi, onde non trascurare la sua missione da foglio prettamente italiano, che non ha neppure sentore delle cose slave, subito che desso deve servirsi da fogli si male istruiti come lo è la »Neue freie Presse«.

Cudno pač je, da se ta lahonski list toliko briga za okoličane. Namesto na naš naslov, naj bi rajše pisal na municipij in na kmetijsko društvo, naj se pošeno brigata za napredek okolice v pravem pomenu besede. Saj mi ne dobivamo davkov od okolice in po več tisočev od vlade za podporo kmetijstva! Namesto da magistrat in kmet. društvo opravljata službo za neodrešeno, naj bi skrbela rajši za blagostan in napredek okolice v pravem pomenu, kajti napredek in poitalijančevanje ni vse jedno, samo vi neodrešeni umejete stvar tako, da je napredek in lahonstvo eno in isto. A še v mestu in mej Lah samimi je treba še prav dosti brige. Jeli »L' Indipendente« prepričan, da italijanska gimnazija in druge ital. šole v Trstu veljajo kaj več, nego pošen groš? Ali misli »L' Indipendente«, da so italijanski podaniki v Primorju na veliko višjem stalu, nego mi Slovani?

Mi menimo, da bi gospodje od »Indipendente« imeli prav toliko posla doma, kakor mi, če ne več, in da, ker gledajo tako daleč dol po italijanskem čevlju, zablijo na to, kar jim je bliže.

Ker pa uže sami ne znajo slovenskega jezika, naj pridejo k nam, kadar bodo hoteli vedeti, kaj je v »Edinosti« podučljivega za nje; mi jim ne bomo natvezavali medvedov, kakor njih prijateljica »Neue freie Presse«.

Ako pa lahonski list trdi, da mi sejemo preprič mejo okolico in mestom, potem je to tako smešno, ob enem pa tudi poredno, da moramo pred vsem »L' Indipendente« opozoriti na ono basen od volka, ki je dolžil jagnje, da mu kali vodo.

Mi se predobro poznamo, da ne bi vedeli, da »L' Indipendente« tega sam ne voruje, ampak da je namen njegove tožbe »duper les ministre«. Skušnja uči lahone, da to je najlepší in najboljši način za lahonsko politiko; — ako se jim pa to posreči tudi ta pot, to je drugo prašanje. — Pa ako se jim tudi posreči? Misli li lahonstvo, da Slovani ne more prebiti še kake krivice? Prebili smo jih dosti silnih, krutih, kakoršnih ne bomo več, in še smo *tu kaj*, in če smo se onda ohranili, ohraniti hočemo se gotovo tudi odslej; saj vemo in smo prepričani, da niti železni Bismarki ne bi mogli zatreti več ideje narodnosti, katera je prešinola vse Slovane, in tudi to vemo, da Avstrija bode prej ali poslej primorana, tukaj na Primorskem Slovanstvu odmeriti naravni njegov upliv. — Kar se pa tiče prepira, dobro je

volili okoličanom trt saditi. Še l. 1523 je mestni zastop prisiljen dovolil kmetu Jurju Briščeku iz Kontovela, da sme saditi trte na svojem zemljišču. Ustanovilo se je uže pred l. 1530 neko trgovsko društvo, ki je imelo svoje tržne zveze z notranjskimi deželami in tudi z Italijo; največ robe se je spečalo o shodih ali opasilih raznih cerkva, kajti mnogo so tačas držali na pobožne stare navade. O takih prilikah so prihajale trume romarjev s križi, ljudje so se seznanili in večkrat prijateljske zveze sklenoli in ponovili. Trst je imel zdaten dohodek od tachi romarjev, ki so čez morje hodili v sveto deželo ali v Loreto ali v Rim. Dva solda so morali plačati v mestno blagajnico od posamezne osebe. L. 1525 je bilo samó skozi Trst prešlo 1630 romarjev, a šlo jih je tudi skozi Koper in v Štivanu mnogo; večinoma so bili Slovenci. Tada je bilo živahnije obdobje z Italijo tudi v kupčijskem obziru, ko so Slovenci zahajali celó v Senigalljo, na sloveče sejme za predivo. (S. Rutar: »Edinost« l. 23. t. 1.)

Ferdinand I. bi bil napravil v Trstu središče vsega trgovstva v avstrijskih deželah, ter je ponovil ukaze in naredbe svojih prednikov, da se vsa kupčija z Notranjskega ima stekati v Trst in od tod naprej v Italijo. V zahvalo so Tržačani postavili Ferdinandu spomenik, steber kamenit z napisom, ki je do l. 1843 bil na velikem trgu, a sedaj na prostoru pred zvonikom stolne cerkve. Benečani so inostrance vedno k sebi vabili, in proti avstrijskemu Trstu podpihovali, zato so Tržačani l. 1541 z orožjem napadli Štivan in oni trg razdejali; isto tako so napadli in zažgali Lokvo (Corgnale) l. 1563, gder so Kranjci nov žitni somenj napravili, porazumljeni z Benečani. To se ve, Kranjci

znano, da vsak primorski Slovan nič bolj ne zamejuje, nego lahonstvo, ki škil čez Sočo. Ko bi bil »L' Indipendente« slišal leta 1839. in 1866. naše ljudi, kako so se rotili, da rajše umró, nego prenašajo italijansko vlado, našel bi gotovo bil bliže pri sebi uzrok mržnje mej okolico in mestnim starešinstvom. Ni treba ni listov, ni knjig za to, da se širi razpor mej okolico in takimi starešinstvi, kakoršna smo imeli kakih 15 let sem.

To pride samo ob sebi, po naravnem potu. Naj nam gospodje od »Indipendente« rešijo saino to le zagonetko: »E perchè esisteva piena concordia fra città ed il territorio a quei tempi quando Berta filava ed il »Progresso« non terrorizzava?» Cuique suum; a dvomljiva čast razpora v Trstu je gotovo na Vašej strani messer »L' Indipendente«.

Tržaška razstava.

(Glavno poslojje, šte. 2.) (Dalje.) Za kemičnimi izdelki pridejo izdelki iz žita, moke, močnate jedi, sladčice, pivo, vino, olje itd. V tem oddelku (III.) so razstavili nekateri Tržačani še precej dobre stvari, tako na primer je razstavil Luka Kocijančič iz Trsta jako fina pekarije, biškote, sladčice itd., vidi se, da ima veliko dela in da svoj suhar navadni in fini razpošilja celó v zunanje kraje, pohvaliti moramo tudi makarone, bigolje in druge močnate izdelke iz tovarne G. Pascutto iz Trsta, kateri ima vedno izvrstno, svežo in ceno blago; to pošeno firmo moramo priporočati našim trgovcem. Firma A. Valerio iz Trsta je razstavila kakih 50 različnih kvalitet čokolade, ta firma in pa firma N. Lejet, delati Trstu vso čast; čokolada obojih gre daleč po svetu. Lepe reči je razstavila v tej stroki tudi tovarna Küfferle iz Beča, a kar se tiče čokolade, vsakovrstnih sladkarij, kompostov, s kratka sladkarij vsake vrste, ima pač prvo mesto firma Tschinkel in sinovi, ki ima več fabrik, in eno tudi v Ljubljani in gotovo ne sežemo čez meje, ako rečemo, da je ta firma v sladčicah prva v Avstriji. Na tržaški razstavi je ta firma razstavila tako lepe in dobre stvari, da se pred njeno veliko vetrino ne ustavljajo radi le sami otroci, temuč tudi veliki, posebno pa dobroživci. V kanditah je tudi tržaški Pavlin razstavil nekatere prav izvrstne izdelke. Omeniti je tudi tovarne sladčic in čokolade firme Kluga e Comp. iz Prage, zaradi obsega njenega delokroga, ta firma mnogo tega blaga izvažja v tuje čezmorske in severne kraje, in firme G. Schreiber iz

*) Pisali smo nekoliko laških stavkov, da ne bode treba »L' Indipendente« prevajati laži iz »Neue freie Presse«. Uredn.

so zaradi te drznosti jako razkačeni, hočejo imeti za ločjenje, uklenejo v Trstu glavne kolovdve onega požara, ter jih seboj odpelejo v Ljubljano. Tržačani pa zahtevajo jetnike, da se izpusté, in pošljejo v to svrhu poslanca Leo-na v Ljubljano in Bononana na Dunaj k cesarju, da pomilosti jetnike. Jetniki se izpusté vsled ukaza cesarjevega, vendar morajo Tržačani vso škodo povrnóti. Ovire živahnije kupčije v Trstu so bile nekoliko zunajne, gor naveleno tekmovanje in draženje Benečanov, nekoliko grda pota čez grize in čez »hudo leto«, nekaj carina (uvoznina), nekaj pa menda i domači statuti (mestni zakoni), ki so v nekih določbah bili zastareli, in za inostrance preostri. L. 1550 plemen Ferdinand I. v porazumljeni z mestnim sve-tovalstvom neke točke onih mestnih postav.

Imeniten Tržačan Andrej Repič (Ravizza, Rapićus) je bil takrat najprej tajnik Ferdinandov in potem l. 1563 svetovalec, pozneje od l. 1567—1573 pa škof tržaški. Škof Repič je bil učenjak, doktor obojega prava, matljiv pisatelj, ki je opaval »Istro« in zbiral spomenike tržaških škofov in rodbin, ki pa niso natisnjeni, nego so se celo po nemarnosti zgubili. (Kovačič s. c.)

Novo »lutrova vera« (reformacija) je tudi v Trstu in po Istri imela svoje privržence. Uže l. 1523 so se v Trstu javno prepove lale luteranske knjige, potem pa je prišel l. 1515 glasoviti odpadnik Primož Trubar v Trst, gder je tukajšne Slovence hotel seznaniti z luteranstvom, potem je po Goriškem poskušal zatrositi novo vero, kar se mu pa ni posrečilo.

(Dalje prihodnjič.)

Gradca, ki se bavi samo z subarom vsake vrste ter izvaža tega blaga velikanske množine.

Za sladkarji pridejo moke raznih mlinov, mej katerimi ima tržaški parni mlin *Economio* eno prvih mest glede velikosti, prometa in tudi kakovosti blaga. Tekmuje s tem mlinom Rittersjev mlin iz Straži pri Gorici in pa parni mlin iz Lvova (Josip Thorn in drugi), kateri je razstavljen jako fine, morda najfineje moke. Razstavili so še ti le mlinci: Tržaški parni mlin, Gallé-tov mlin iz Bistre, Rietterjev mlin iz Ajdovščine, parni mlin Lutz e Naef iz Celja in kakih 8 manjših mlinov. — Moramo pa reči, da poljske in tržaške moke so najlepše in da Trst glede na to obrtnijo ni za drugimi deželami, temveč da je ta obrtnija v Trstu dobro razvita.

Zdaj preidemo na pivovarne. Razstavile so v posebnih paviljonih jako okusno pivo te le pivarne: Pizenska, Dreherjeva iz Schwechata in Trsta, Puntigamska, Reininghaus bratje iz Gradca, zastopana po g. Ant. Dejaku, Schreinerjeva iz Gradca, Kozlerjeva iz Ljubljane, Larischeva iz Laškega, Rietterjeva iz Senožeč, Jutmanova iz Trsta in še več drugih posebnih českkih. To so vam kaj lepo in okusno sestavljeni paviljoni, ki nam kažejo na majhnem prostoru, kako razširjena in dobro vkoreninjena je v Avstriji fabrikacija piva. Avstrija je v tem obziru gotovo tretja v Evropi, kar se vidi uže iz tega, da producira 10.000.000 hektolitrov in izvaža vsako leto na inostransko nad 300.000 hektolitrov raznega piva. Omeniti nam je še moravskih velikih tovarnic pečenega ječmena (malca) za pivo. Moravska je v tej stroki prva, ker tam raste najlepši ječmen v Evropi, moravski malc, razstavljen v Trstu, prekosi vse druge enake izdelke tako znatno, da ni niti primere. Ta obrtnija raste v Avstriji, osobito na Moravskem z vsakim letom; izvozilo se je lansko leto tega blaga iz Avstrije nad 700.000 metr. stotov in letos utegne izvoz narasti celo nad 800.000 metr. stotov. Tovarne pečenega ječmena in pivovarne česke in moravske tudi niso pozabile slovanskega svojega izvora, tam najdeš českkih napisov dosti; a naši Kozlerji, Galle-ti in drugi niso dali najmanjšega prostora slovenščini. Kako mali duhovi so pa naši obrtniki; morda se bojé, da jim slovenščina prepoči kupce?

Omeniti nam je še razstavljenih predmetov iz svinjskega suhega mesa, v katerem so razstavili posebno »šarkutierja« iz Trentinskega dobre in okusno narejene reči. One salame, one martadele, oni campini, oni peršuti, to je vse tako okusno, da človeka vabi na ručak, in reči moramo, da so v tej obrtniji Italijani, osobno pa tirolski Italijani pravi mojstri. Prav tako znajo ti ljudje delati komposte iz sadja in takozvano »mostardo«. Ogladati si je treba izložene martadele, salame, campine itd. firm: Luigi Baisi, Brentonico, pri Trentu in Gius. Pedrotti, Mezzolom-lardo. — Vabimo posebno kranjske in hrvatske mesarje, da si te fine izdelke dobro ogledajo, ker taki izdelki se dobro prodajajo in izvažajo po vsem svetu; na Kranjskem so se uže nekoikoli poprijeli takozvane »šarkutarije«; a še vse premalo, za Kranjsko deželo pa bi to utegnel postati važen zaslužek, kajti surovino imajo Kranjci doma in na bližnjem Hrvatskem.

Zraven teh dobrih reči za želodec, razstavil je naš finančni erar v steklenem zaboju vse vrste duhana in smotek, kolikor jih rabimo v Avstriji. Iz te izložbe se vidi, da Avstrija je morda prva država glede produciranja in izdelovanja duhana, v tem zaboju najdeš 50 do 60 vrst duhana za pušenje, kakih 20 vrst za nosljanje in nad 100 baž raznih smotek in spanjoleto. Koliko se v Avstriji tobaka pridela in izdelava pa proda, vidi se iz tega le: Leta 1881 so avstrijske fabrike izdelale blizu 230.000 metr. stotov tobaka za pušenje, 868 milijonov raznih smotek, 60 milijonov cigaret in blizu 180.000 metr. stotov tobaka za nosljanje — gotovo lepe množine.

(Dalje prihodnjič.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Deželni zbori češki, gorenji-avstrijski, dolnje-avstrijski, solnograški, koroški, slezijski in predarelski so sklicani na 26. septembra.

Nemška iredenta, ki vedno v rog trobi, da se nemštvo zatira, zdaj kliče mesta in občine, naj se obrno naravnost na cesarja, ter naj mu zaupljivo povedo, da je prvi narod v Avstriji, nemški, v nevarnosti, da se v boju za svojo čast k njemu zateka i pri njem pomoči išče. — Daleč so res prišli ti nemški sužniki!

Iredenta v Splitu še vedno rogovili. Zoper občinsko volitev so vložili pritožbo, ki obsega nad 200 pol! Občinski oskrbnik pa jo je poslal deželnemu namestništvu v Zader z opazko, da so v njej navedene reči vse neresnične, in tako je pričakovati, da pritožbo deželno namestništvo k malu zavrne in se potem izvoli župan. — Na predvečer rojstva Nj. veličanstva so se zbrali iredentovci pred Čitalnico in kričali: »Smrt Hrvatoma!« in kamene lučali v hišo, a rovarji so bili zaprti, ker okrajni glavar baron Conrad jim dobro na prste gleda. Celó pri verskih obredih delajo škandale. 16. avgusta, na sv. Roka praznik, bila je procesija in ljudstvo je razobesilo svete podobe v krajih, kder je bil sprovod, iredentovci pa so podtaknoli Bajamontljeve podobe!

Mej dunajskimi delalci se je rovarstvo močno vkoreninilo; 29. avgusta je stranka »Wahrheit«, katera ima zvrave zmerné nazore in se prizadeva za to, da se stanje nižjih stanov po zakonitej poti zboljša, sklicala zbor, da se v njem obodi počenjanje stranke anarhistov, katere je policija zaprla, a v tem zboru je zmagala rovarska stranka, ter izrekla, da zaprtih ne more obsoditi, dokler jih sodnja ni obsodila. To je znamenje časa,

ki jasno kaže, da se socializem širi i da bo vladi treba ostro postopati zoper oznanjevalce javnemu redu in miru nevarnihazorov.

Novi načelnik deželne vlade za *Bosno in Hercegovino*, *Ivan Appel*, nastopil je svojo službo 23. avgusta.

Madjari so zopet velik krik zagnali po časnikih zoper panslavizem, ki preti njihovemu globusu s knuto in potopom. S tem se Madjari le smešijo in najboljše bi za-nje bilo, ako bi Slovane v miru puščali, ker toliko razuma morajo vendar imeti in vedeti, da ni varno dražiti leva. Madjari imajo slabo vest, zato tako kriče, saj je znano, kako delajo oni z družimi narodi na Ogerskem in Erdeljskem. Slovnikom so »Matico« vzeli in ž njo veliko nje premoženje, i z Srbi in Saksi ne delajo boljše, ampak madjarljo, kolikor je le mogoče. Naj bo temu v iz-gled ta-le dogodba: Nedavno je izdal gozdinarsko vodstvo v Kološvaru uradno okrožnico, v kateri vsem nemadjariskim uradnikom ukazuje, da morajo svoja imena pomadjariti, in obeča, da bodo imeli pomadjarjenci pred nepomadjarjenci uradniki pri sicer enakih pogojih prednost. — Če si Madjari drugače ne pomagajo, to in take burke madjarskega rodú smrti ne otmó.

Vnanje dežele.

Črnogorski knez je včeraj zapustil Dunaj in odpotoval v Peterburg.

Rimski časnik »Pungolo« naznanja, da bosta v konsistoriji v 24. dan septembra za kardinala povišana dunajski vrhovni škof dr. *Ganglbauer* in škof *Strossmayer*.

Turške in grške posadke se na meji še vedno srdito napadajo. Grška pehota napada in topničarstvo bombardira Karali Derbent, a turska posadka je doslej vse napade odbila.

Na Irskem so se v več krajih uprli javni stražniki i nečejo več opravljati službe.

Bitka mej Angleži in Egipčani pri Kasasinu vendar Angležem ni bila tako ugodna, kakor je poročal general Wolseley, ker zmagali Egipčani so se po noči vrnoli in opepljali še sabo vse tiste kanone, katere so jim bili Angleži v boju vzeli.

Angleški admiral Seymour rabi električno luč uže tudi v vojni. Tako je ujel s pomočjo električne luči Egipčane, ki so delali utrdbu po noči, ker jih po dnevu niso mogli zaradi tega, ker so jim bili Angleži preblizu. Ladija »Suberna«, ki leži blizu Ramleha, spušča električno luč vsako noč na Arabijeve položaje, tako da so angleške čete v tami, v sovražnikovem stanu pa vidijo Angleži vsako gibanje.

V Persiji so vstali veliki nemiri. Dahtiaresov glavar se je uprl vladi Ispahana, katerej je podvržen, ter začel pleniti in ropati po vsej okrajni. Ispahana načelnik pa je zaradi tega ukazal umoriti Dahtiaresov glavarja in poslal poslanca k Dahtiaresom z naročilom, naj bodo mirni; a ti so poslance umorili, zbrali se, ter se drvé proti Ispahanu, da se maščujejo.

Dopisi.

Pri sv. Ivanu, 28. avgusta.

Včeraj smo tukaj imeli izvenredno cerkveno svečanost. Prvikrat je bila v naši cerkvi sv. birma, delil jo je naš novi škof dr. Ivan Glavina. Cerkev je bila lepo odličena, vas pa z narodnimi zastavami in slavoloki oplešana; pri glavnem vhodu je bil napravljen velik slavolok v gotičnem slogu s tremi obroki, nad srednjem obrokom je bil iz rezanih črk napis:

Živijo naš novi škof!
Veselo Te pričakujemo, o sin majke Slave,
Bog Te je izvolil nam, da podpiráš narodne zmage!
Pred farovžem je bil drug slavolok v rimskem slogu z napisom:

Bog živi in ohrani našega vladiko!
Za Boga, Domovino in Cesarja
Gori srca vsakega okoličana.

Tretji slavolok je bil pred cerkvijo v gotičnem slogu z enim obrokom, popolnoma v narodnih barvah, z napisom:

Dobro došli, naš novi škof!
Kar sta bila sv. Ciril in Metod Slovanom,
To bodi Ti tržaškim okoličanom!

Ob pol devetih je streljanje in zvonjenje naznanilo škofov dohod iz farovža v cerkev, če tudi je potrební dež lil, spremilo je mnogo ljudstva in sto birmancev škofa v procesiji.

V jedratem in jako lepem slovenskem govoru je milostljivi gosp. škof izrazil svoje veselje in zadovoljnost, ter navajal dolžnosti višjega pastirja do svojih ovčie.

Popoldne se je milostljivi gosp. škof vdeležil blagoslova. Potem so prišli v farovž naši vrli pevci in zapeli: »V boju«, »Molitev« in »Morje Jadrjansko«, kar je škofa in vso čestito družino jako razveselilo. Ob 5. uri pa je pred farovžem čakalo mnogo ljudstva, da so odhajajočega škofa pozdravili s »Živio« klici, in začeli so možnarji zopet pokati in zvonovi peti. S tem smo končali prvo svečanost sv. birme v naši fari.

Izpod openskega vrha, 25. avg.
(Čin iredenta.) Dolžnost nalaga kronistu, da bilježi i to — kar se med ljudstvom navadno, kot govornica, širi. Če tega ne čini, ni popoln — akoprav so zabadava vsi človeški napori, popolnost v pravem pomenu besede tu na svetu doseči.

Znano je, da imamo na Primorskem več romarskih cerkev, h kojim v času cerkvene slavnosti ali praznovanja več ali manje naših ljudi iz okolice roma. Uže v srednjem veku je bilo znano možem, ki niso bili našega roda, kako pobožni so Slovani, i kako radi romajo celó k cerkvam v daljne dežele itd. Helmold i Adam iz Bremena, srednjeveška kronista, o naših pradedih pripovedujeta dokaj zanimi-

vega o njih redkej pobožnosti, i Helmold piše o gorotanskih Slovenih, da tako pobožnega narača nikler na svetu ni itd. Zelja, ali bolje, navada do romanja se je v večeji ali manjšej meri ohranila do denašnjega dne. Na Primorskem ste v tem obziru najbolj obiskovani cerkvi ona stara Matere Božje na sv. Gori pri Gorici, i ona prastara romarska cerkev Matere Božje na otočiču Barbana, ali Barban, kakor ga Križani zovejo. Ta stoji dobro uro po kanalu na zapadno stran od Gradeža (Grado) sredi nasipin (lagun). Na Barban romajo navadno v ladjah lepo okrašenih — ali pa i po suhem do Belvederja v Posočju in od tu ladjami na osamel otok.

Večinoma kaj radi tu sem romajo primorski naši okoličani, kakor Barkovljani, Kontoveljci, Grljanci, Prosečani, oni iz Sv. Križa, i v velikem broju i Nabrežinci i drugi seljani iz spodnjega Krasa i celó iz okolice goriške.

Vdeležilo se je i letos na Matere Božje praznik na 15. avgusta mnogo naših ljudi one svečanosti na Barbanu, i nekej slovenskej trobojnici, kakor je poročila »Edinost« št. 41, pripetila se je ona nezgoda od strani c. k. finančnih stražnikov v noči na 15. avgusta. Ali ljudstvo na dom se vračajoče govorilo je mej sabo še o drugih rečeh, ki so se nekolicim dušam pred slavnostjo na tem otoku pripetile. Pregovor pravi, da hudič jih uči delati, a ne izvrševati. Hotela je božja previdnost, da so temu groznemu atentatu preje prišli na sled. Da se jim je ta nakana sponesla, ugonobila bi bila na stotin nedolžnega ljudstva i cerkev i samostan nekedanji do temelja razrušila.

Stvar je takova: Cerkveno predstojništvo je dobilo dva ali tri dni pred omenjeno slavnostjo na 15. avgusta neko krsto, oddano na pošto v Italiji. Na krsti je bil zapisan namembe kraj, i blago v njej nahajajoče, namreč — sveče, ki se od neke pobožne stranke pošiljajo v dar Materi Božjej na Barbanu. V tej krsti so bile v resnici prav čedno zavite 3 velike debele sveče, po drugih celó 4, da se užgó na velikem oltarju na praznika dan.

Ko pa sveče razvežejo, vidi se jim, da so sveče le kot sveče preteške. V glavo jim šine pravičen sum, da utegne tukaj tičati kakova pogibeljna nakana. I v tem se niso varali. Prerežejo jedno i vidi, da vosek nema debelosti niti palca; pod tem pa nekaj trdnega v podobi cilindra. I res, pod vosekom je tičal dolg cilindar, narejen iz trdnega papirja, ki je bil napolnjen s razstreljivim materijalom. Dovolj, da bi eno bili užgali, i ta bi bila prozročila nelzrečeno škodo.

Tako ljudstvo govori, i mi smo si šteli v dolžnost, kot kronisti to zabilježiti.

Proti komu je bil namenjen ta atentat, po božjej volji še v kalu prestrizen? Nedvomno proti slovenskim romarjem, proti okoličanom. Iredenti so oni trn v peti. Ona se je sedaj obrnola proti slovenskemu ljudstvu, ker proti c. k. avtoriteti ne more ničesa. Za ta svoj zlobni čin si je sedaj izbrala svetišče na osamljenem otočiču sredi morskih nasipin.

All Mati Božja na Barbanu zove se »miracolos«, i proti njej Iredenta, liberalizem, framazonstvo, lihero pensiero — vse zamán, ker pesnik pravi: Obrizga le stene — pa »skale ne zdrobi!

Iz Križa, 28. avgusta.

Da-si prekesno, vendar mi je dolžnost, v kratkem narisati slavnost rojstnega dne našega presvitlega cesarja. Pokazali so tisti dan prav oni možje, ki so se še nedavno tako napadali, ljubezen do našega modrega vladarja. Zjutraj je bila slovesna maša, katere se je vdeležila c. k. finančna straža, veterani in večina občinstva. Zvečer so se zbrali vrli pevci pod vodstvom neutrudljivega g. učitelja, pred razsvitljeno hišo velečislana župnika, ki je bila oplešana z vrbajočimi zastavami, mej katerimi se je ponosno vila tudi naša trobojnica. Pevale so se mile pesmi slovenske. Ponavljali so se »živio« klici v pozno noč. Bil je lep večer. — Za dan prihoda našega cesarja v Trst imamo uže lepe načrte, ki se tudi izvrše. — Ravna se tedaj v Križu, kakor na Slovenskem, in ne, kakor v Toskani.

Sovražnik laži.

Iz Šmarja (Monte) pri Kopru 29. avg.

(Kedo zmora, »beneški ostanki«, ali Triglav? — Bela nedelja. — Šmarski semenj. — Smešnica.) Šmarska vas stoji na precej visokem hribu, ki je gosto posajen s trto, oljkami in sadonosnim drevjem, živa podoba lepega vrta. Posebno lep pa je razgled. Z šmarskih brežin se vidi jo jasnih dnevih celó Benetke preko zelene planjave širocega morja. A vidi se tudi cela rajda slovenskih gôr, ki so »žive skalovite straže našega sveta«. Posebno pa imponira, ter naše Lahone v oči voda velikan Triglav, ki uže mnogo stotin let gleda, kaj krog njega »delajo sinovi«.

»On (Triglav) je videl zgodbo Slovenje otrok, Je ališal njih petje i vrisk in njih jok.«
Dal Ti o staroslavni Triglav, ti si videl, ti si bil živa priča, kadar je ohola pomorska kraljica — beneška republika — tlačila in drla lepo število tvojih otrok. Videl si njih jok, a molčal si, dobro vedoč, da:

„Kolo sreče u okoli
Vrteči se neprestaje,
Tko je gori eto doli,
A tko doli gori ustaje!“

Gundullč.

Da, da, na ubozem svetu ni nič stanovitnega. Presvita republika beneška — »la serenissima« — je uklonila prevzetno glavo. Beneška republika je sramotno pala. In z njo je pala, mrknola in utonila tudi nje poblepna slava na vekovečne čase. »Vse je vihar razdjal!« Le kameniti, krilati levi so ostali. A tudi ti so le žalostne priče nekdanje slave. Zato naj glasno zajokajo Benečanje: »Fuimus Troes, bili smo Trojaneit«

Beneška republika je tlačila velik del slovenskega naroda, a zatrla ga ni. »Narod je zmiraj stal! In recimo tudi: »narod bo vedno stal.« Ako ga ni mogla zatreti sama beneška oholost, kako neki ga zatró naši sovražniki, ki so le »beneški ostanki«? Res je, da so vse žile proti nam napeli ti pozni vnuki beneški. Da, kakor zviti tihotapci (znano je, da so zajéje nature) so se vkradli v šole in celó v občinske urade. Naše županije in občine so razdelili, kakor so oni hoteli. In v zavesti dobrega uspeha so se zakleli, rekoč: »Vivaddio! Ta zemlja je naša!« A čakaj malo, brate! Naši ljudje še niso tako zatelebljeni, kakor ti veruješ. Oči so se jim začeli odpirati in se jim bodo vedno bolj odpirale. To se je jasno pokazalo pri zadnjih koperskih volitvah. »Slovenski duh je uže do Kaštela (Castel Venere) priromal«, vsklikol je o! veselja vrli šmarski župan, domov prišedši od volitve. A ne le do Kaštela, nego še dalje in dalje bo romal slovenski duh, v kar »Bog pomozí in sreča junaška!«

Vinska letina pri nas ne kaže prav dobro, pa tudi ne prav slabo, srednja reč torej v tem obziru. Refošek se je tu pa tam dobro obnesel, posebno pa mu je prav došla ona ploha dežja, ki je pala 17. t. m. No, pa tudi moškata je še vedno toliko, da bodo mogli Šmarci tudi letos svoje goste »za belo nedeljo« — in naj bi jih še toliko prišlo! — primerno pogostiti. »Bela nedelja« (Šmarci in njih sosedje fine-nejajo tako prvo nedeljo v oktobru, in sicer najbrže zato, ker je oni dan mladi ženski spol v beli obleki) pride letos prvi dan oktobra. Šmarci imajo oni dan glavni shod v letu in velik ples. Toda narodne zavesti manjka pri tako mnogobrojno obisknem shodu. Zato bi bilo lepo in primerno, ako bi prvega oktobra v Šmarje došel kak slovenski pevski zbor iz obližja, n. pr. iz Doline. Skrajni čas je, da se gosta megla narodne nezavednosti tudi v naših krajih razpodi.

Pa ne le za prijatelje vinske kapljice, nego tudi za obrtnike, kupce in kmete sploh ima »bela nedelja« svojo važnost. Drugi dan po shodu, t. j. 2. oktobra, je namreč v Šmarji somenj za lesovino, ži-vino in za vsakovrstno kmetijsko-poljsko orodje. Šmarski somenj je bilo c. kr. namestništvo v Trstu uže 27. septembra 1870. dovolilo, in županijski urad v Pomljanu ga je bil lani svetu zopet oznanil, zato pričakujemo letos obilno ljudstva. Dovoljeno je priti omenjenega dne v Šmarje tudi z vsakovrstno vozarijo.

Zdaj pa še nekaj smešnega. Pred nekaj meseci pride po poklicu nek zdravnik (Lan po rodu) v eno vas pomijanske županije. Slučajno, toda prav nerad se zaplete v pogovor z njim tudi pisatelj teh vrstic. Govorilo se je to in to, in na zadnje tudi o učnem jeziku šmarske šole. Ko zdravnik zazna, da se v šmarskejši šoli podučuje edino le v slovensščini, bilo mu je to žal in poudarjal je, kako neobhodno potreben je laški jezik našim ljudem. »To je vendar nadležno,« dejal je bore doktor, kazoč na okolo sto-ječe moše in žene, »da se človek (Italijan) s temi ljudmi ne more sporazumeti, zato pa bi bilo dobro in koristno, da se uvede tudi laški jezik v šmarsko šolo.« Mi, se vé, da nismo učenemu gospodu zdravniku na njegovo bistroumano opazko ničesa odgovorili, pustili smo ga, naj goji svoje bedastoče, kakor mu ljubo in drago, spominjajoč se neke opere buffe, v kateri se čujejo lepo doneče besede: »dottore, dottore, quel a... o dottore...«

Zbignonj.

Iz Spodnjega Štajerskega, 29. avg.

Drugo zlato ali diamantno mašo bo 8. oktobra t. l. obhajal prečastiti gospod Anton Žuša, zlato-mešnik, korar, vitez Franc-Joželovega reda, knezo-škofjski konzistor, svetovalec, nadžupnik in dekan na Laškem, starosta župnikov in dekanov lavantinske škoflje, najstarejši še služeči duhovnik na Štajerskem in Koroškem.

Ta blagi in bistroumni mož se je rodil 8. februarja 1800 v Zavcu, v hiši po domače »pri Kolencu« imenovane; njegovi roditelji so bili jako spoštovani in daleč znani. Po dovršenih domačih šolah je stopil v Celji v latinske šole, katere so prav tistikrat svoje prosolarje sprejemale. In po gimnaziji z izvrstnim vspenom dovršenej v Celji, filozofiji v Gradcu in bogoslovju v Celovcu, bil je 19. septembra l. 1822. od tedajnjega lavantinskega knezoškofa grofa Firmijana v St. Andrežu na Koroškem v mašnika posvečen. Toraj je uže 60 let duhovnik. Župnik je postal 11. septembra l. 1830. in dekan 23. aprila l. 1839., toraj je uže 52 let župnik in 44. leto dejanski dekan.

Čestitljivi gospod jubilarnt je še vedno krepak na duhu in telesu, ter še vedno zvesto duhovniška opravila opravlja.

Uže iz doma usmiljenega srca, rad vsakemu po svojih močeh v sili pomaga, kot nesebičen narodnjak se rad za pravice svojega naroda poteguje in je sploh mož, kateremu je vedno za reč, a ne za osebo mar, zato pa tudi splošno spoštovanje, ljubezen in zaupanje uživa.

Domače in razne vesti.

Cesarska obitelj v Trstu. 17. septembra ob 5. uri zjutraj odpluje šest Lloydovih parnikov iz Trsta do preluka Salvore cesarske ladije »Miramar« naproti.

Ob 10. uri dopoldne obiščejo cesar in cesarica, cesarjevič Rudolf in cesarjevna Štefanija razstavo in ostanejo v njej do dveh popoldne.

Ob 3. do 5. ure bo cesar sprejemal deputacije in dajal avdijence.

Ob 5. uri popoldne bo obed.

Ob 9. uri pojdejo Nju veličanstvi in c. k. visokosti gledat svečavo v mestu, v luki in milskem zalivu.

Potem bo bal na krovu Lloydovega parnika »Benenice«.

18. septembra cesar ogleda vojake in mornarico ter obišče naprave in zavode. Zvečer gledišče parée.

19. septembra dopoldne bo cesarska obitelj zopet obiskovala znamenitejšo napravo, popoldne ob 4. uri se prične ljudska veselica »pri Lovcu«. Zvečer ob 7. uri pa se odpelje Najvišja obitelj na Dunaj.

Mej navzočnostjo Najvišje gospode bodo pred Trstom zakočene vojne ladije »Tegetthof«, »nadvojvoda Albrehta«, »Saida«, »nadvojvoda Friderika«, »Miramar« in »Fantasie«.

Cesar je podaril slovenskemu bralnemu in podpornemu društvu v Gorici iz svoje privatne denarnice 100 goldinarjev.

Slavnost 10. septembra bode najbrže morala biti preložena, in sicer iz teh-le uzrokov: Bliza se cesarjev prihod v Trst, in vsa pozornost nas vseh, posebno pa delavnih mož, mora biti na to obrnena, da sprejmemo cesarja posebno slovesno, zato je treba uže precej večjih priprav za baklado, za regato, za ljudsko veselico itd. — Nadalje je uže znano, da Nj. cesarski namestnik mora odpotovati 10. t. m. v Bolec cesarju naproti, da torej ne bi mogel presustvovati slavnosti, in da bodo torej te-žave tudi zaradi visoke gospe kumice-namestnice. — Naposled so pisala tudi društva iz Gorice, da zaradi prihoda Cesarja ne bodo mogla deležiti se slavnosti »in corpore«, nego samo po majhnih deputacijah, in od ljubljanskega »Sokola« došel je tudi dopis, da uprav prvi telovadei ne morejo vdeležiti se slavnosti zaradi velikega somnja 11. septembra. — Vse te okoliščine utegnejo vplivati na to, da se slavnost preloži za 14 dni, vendar pa še ni gotovo, in v prihodnji številki naznanimo, ali program, ali pa preložitve slavnosti.

Na polu oščljovna »Triester Zeitung« je prinesla neko vest, v kateri skorej brani italijanske ribiče (Ciozote), pa obsoja Križane, kakor da bi bili oni krivi one rabuke in da bi bili oni su-rovo napali Ital. ribiče, kar pa ni res, ker stvar je resnično taka: Italijanski ribiči so prišli ribariti prav blizu kriških obal, kar je prepovedano po pogodbi mej Avstrijo in Italijo; kriški ribiči to zapazijo in kakih 7 ali 8 mož veslja v malem čolnu na morje do laških ladij, ter Italijanom naznanijo, da ribarijo po prepovedanem prostoru, ter jih z lepa vabijo, naj gredó gospodarji ladij z njimi v Trst k pomorskej vladi, a Italijani so se upirali in postavljali kriškim ribičem ter jih surovo napadli in ubežali kriškim ribičem. — Da je stvar taka, da se dokazati še svedoci. »Triesterca« pa še brani italijanske ribiče in natolcuje domače nedolžne avstrijske po-danike, in ako se pomisli, da ona zajema svoje vesti direktno iz redarskega vira, kakor je v Trstu obče znano, kaj si moremo potem mi Slovenci misliti? — Bog nas varuj prijateljev, ker neprijateljev se znamo braniti sami.

Nesreča. Vtorek 29. t. m. popoldne so se igrali nekateri dečki na Rietterjevem prostoru blizu sv. Jakoba, ter jeden bil tako nesrečen, da se je velik suh brest nanj podrl. Priskočili so hitro nekateri de-lalci na pomoč, ali deček je bil vsled prevelike teže drevesa tako potrt, da je uro potem umrl. Sedemletni deček, katerega roditelji stanujejo na Novej Reni, sin je nečega stražnika. Uzrok nesreče je pripisovati nekoliko roditeljem, kateri ne pazijo dovolj na otroke, bolj pa še nemarnosti posestnikov, ki je puščal drevo gnjiti na prostoru, ki ni obzidan.

Zdravniki in lekarne v Istri. Vče-rajšnja »Adria« ima dopis iz Istre, iz katerega se jasno vidi, kako zanemarjen je oni del dežele, v katerem stanujejo Slovani. Nedavno je nekdo potožil v »Edinosti«, da velika občina Dolina nema zdravnika. Po onem dopisu pa se nahajajo v vsem okrajnem glavarstvu Voloskem le trije zdravniki in — esa lekarna! Velike občine Lovran s 7000, Materija s 6382, Jelšane s 7075, Vepriac s 2222 prebivalci, so vse brez zdravnika. Nič boljše niso razmere v okrajnem glavarstvu Pazinskem. — Kder pa stanujejo Laži, tam je zdravnikov in lekarn odveč, v Pulji 3, Rovinju 3, v Piranu 2, v Kopru 2. — Še slabše so razmere gledé babice. — Tako skrbi deželni zbor v Poreču za večino prebivalstva! In vlada?

Dr. Volpi zaprt. Iz Splita se poroča, da so dr. Volpi-ja tam zaprli in da je to v zvezi s tržaškim atentatom. Nemogoče ni; saj smo mi vedno trdili, da splitski iredentarji in naši so iste krvi in istega duha.

Vabilo. V nedeljo, 8. septembra, ob 7. uri zvečer, priredi slovensko bralno in podporno društvo v Gorici v svojih prostorih na Travniku domačo zabavo s petjem, govorom in srečkanjem. Pri tej priložnosti se določi vožni red društvenikom, ki se popeljejo v Trst k razstavi in k slovesnemu blagoslovljenju zastave tržaškega delavskega podpornega društva, koje se bo vršilo 10. septembra. Ako donese srečkanje kaj dobička, obrne se za društveno zastavo. Vhod bo pri tej priložnosti tudi po glavnih stopnicah iz veže. K obilni vdeležbi vabi

Odbor.

G. Karol Šavnik, župan v Kranju, odložil je svoj mandat kot deželni poslanec.

»Narodni dom«. Velika veselica, ki se je imela letos vršiti v Ljubljani na korist »Narodnemu domu«, pa bila odložena zaradi petindvajsetletnice zagrebškega društva »Kolo«. vršila se bo po sklepu upravnega odbora društva »Narodni dom« prihodnje leto na binkoštno nedeljo in ponedeljek. »Slov. Narod« tedaj priporoča vsem društvom, naj svoje veselice tako vrede, da ne bodo nikogar zadrževale vdeležiti se vseslovenske narodne veselice v Ljubljani.

Redka poštenost. Na prostovoljnem dražbi je nedavno nek gospod v Ljubljani kupil staro omaro, katero je izročil znanemu mizarju, da jo popravi. Ko se mizar spravi nad omaro in začne žagati neko de-

ščico, najde h krati za 500 gld. vrednostnih papirjev, katere je takoj nesel pravemu lastniku nazaj. Po slednjem ponujano najdnino 50 gld. vzprijel je mizar stoprav po dolgem prigovarjanju. »Slov. Narod«

Sneg in povodenj. Na Gorenjskem je zadnje dni sneg pobelil gore in nalivi so napravili po več krajih povodenj, ki je Rudolfovo železnico blizu Dovjega poškodevala.

Gosp. Ivan Šolar, dalmatinski šolski nadzornik, ki je zdaj v Laških toplicah, prav dobro okrevá. Želimo iz srca, da vrli rodoljub k malú popolnoma ozdravi.

Naznanilo. Na 8. septembra, to je, na Mali Šmarin t. l., v prid »Narodnemu domu« v Ljubljani odložena velika narodna slavnost vipavskih rodoljubov se — preloži, ker ljubljanska vojaška godba ta dan zaradi tega ne more sodelovati, ker s polkom vred najbrže uže prav v kratkem Ljubljano za zmirom zapusti; — druge izvrstne godbe pa v tako kratkem času ni bilo moč dobiti. V Vipavi dne 1. septembra 1882. Odbor vipavskih rodoljubov.

Požigi. Po kočevskem okraju so v zadnjih časih nastali pogosti požari in potrdilo se je, da se klatioj ondi požigulci. Da je ljudstvo to zelo prestrašilo, to se samo ob sebi umeje; polovico moških vso noč straži po vaseh, da nesrečo odvrne. — Novomeška okrožna sodnija je pozvedela, da sta 40 letni zidar Boessich, doma iz Borgo di sotto iz kremonskega okraja na Italijanskem i še nek drug 30letni Italijan, katerega ime ni znano, na treh krajih zažgala, potem pa pobegnola. Preudarka vredno je to, da Laži tako radi požigajo, kde so uzroki? Ljudstvo na mejah uže mnogo let o tem kaj sumljivo govori.

Zemljepis za prvi razred srednjih šol. Spisal in založil Janes Jesenko. Cena 45 kr. V Ljubljani 1882. Natisnola »Narodna Tiskarna«. S to 116 strani obsejajočo knjigo je neumorni delalni gosp. profesor Jesenko zopet popoln nedostatek učnih knjig za zemljepisno-zgodovinsko stroko, za katero nam je on vse spisal, česar je bilo potrebno za nižje razrede naših srednjih šol. »Občne zgodovine« I. del, ki je uže pošel, izda v kratkem in pripravljeno ima uže tudi občno zgodovino za višje razrede srednjih šol. Izda jo, kadar se pokaže potreba.

»Slov. Narod«.

Banka »Slavija« razpošilja »Kratek izpisek iz računskih sklepov in iz opraviškega poročila za trinajsto upravno leto 1881«, iz katerega je razvidno jednakomerno in velegodno napredovanje tega zavoda. Vse po večini jako varno v vrednostnih papirjih, posojilnicah in na zemljiščih naloženo premoženje znaša 4,912,082 gld. 22 kr., tedaj skoraj pet milijonov. V vseh zavarovalnih oddelkih se je število členov izdatno pomnožilo in samo IV. oddelek (ogonj) broji 150.590 členov z zavarovanim kapitalom 129,667,484 gold. V podedovanjska društva je vpisanih 19,458 oseb, na slučajni smrti zavarovanih 21,566 členov. »Slavija« se sme s ponosom ozirati na svoje 18letno delovanje, ni ga društva, ki bi bilo v tako kratkem času napredovalo tako slajno.

»Slov. Narod«.

Vstopnice v Razstavo se prodajajo tudi v mestu pri g. Josipu Zoldan, menjalnica blizu namestniške palače »via d' Orologio«. Obiskovalcem razstave je bolje, da se uže tukaj z vstopnicami oskrbè, ker pri vходу v razstavne prostore se ne menjajo denarji, in se večasi mora zaradi množine ljudstva čakati.

Vse gg. »Sokole« še enkrat opozarjamo na jutrajšnji izlet v Lonjarje, posebno prosimo vse gospode, kateri imajo uže obleko, da pridejo v popolnej obleki. Zbirališče je v »delalskem podpornem društvu« Corsia Stadlon št. 11, odhod točno ob 4. uri popoldne. Posebno pak opozorujemo gg. društvenike na veliko slavnost blagoslovenja zastave »delalskega podpornega društva, katera bode v nedeljo 10. septembra in h kateri pridejo naši bratje iz Ljubljane, Zagreba in oddaljene Prage, da se tudi mi v kolikor mogoče velikem številu udeležimo in prosimo vse brate »Sokole«, kateri še nemajo obleke, da se jo do nedelje omislijo. Druge gospode pak, kateri še niso vpisani in želé k društvu pristopiti, naj svoj pristop prijavijo pismeno ali ustmeno pri predsedništvu via S. Catarina št. 2. Upravni odbor.

Smrtne obsodbe v Avstriji v letu 1881. K smrti na vešala je bilo lansko leto v Avstriji obsojenih 81 oseb, ki so se iz maščevanja, skoposti, zavida, ali družih uzrokov zoper življenje svojih bližnjih pregrešili. Vse smrtne obsodbe so se predložile cesarju v pomiloščenje. Osemdeset oseb je bilo pomiloščenih in le en hudodelec je storil smrt na vešalih, in sicer v okolišu krakovske višje deželne sodnije. Smrtne obsodbe zadevajo: 31 umor, 22 zavratni umor, 10 zavratno razbojstvo, 9 razbojstvo, 7 zavratno moritev z strupom, 1 vdinjani zavratni umor in 1 roparski uboj.

Množenje ljudstva v Evropi in severnej Ameriki. Ako primerjamo statistične podatke zadnjega ljudskega štenja v raznih državah, pridemo do jako zanimivih sklepov. Iz primerjanja se vidi, kar je uže tako znano, da se na Francoskem ljudstvo najmanj množi. Ako se bo ljudstvo v Evropi in severnej Ameriki po sedanjih razmerah množilo, tedaj bodo imele v 50 letih posamezne države prebivalcev, in sicer: v letu 1932 bo Amerikancev v severnih državah 190 milijonov, Rusov 158 milijonov, Nemcev 83, Angležev 63, Avstrijcev z Ogerskim 51, Italijanov 44 in Francozov tudi 44 milijonov. Najbolj se množe Rusi, ker ljudstvo v severnej Ameriki se zelo množi z naseljenci.

Bogat ribji lov. Ob škotskih bregovih so letos ujeli toliko slanikov, da nobeden take lovi ne pomne.

